

SEPSI TIBOR*

AZ ALAPTÖRVÉNY SZEMÉLYES ADATOK VÉDELMEHEZ VALÓ JOGGAL ÖSSZEFÜGGŐ RENDELKEZÉSEINEK ÉRVÉNYESÜLÉSE – AZ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI GYAKORLAT A RENDES BÍRÓSÁGOK ELJÁRÁSÁBAN AZ ALAPTÖRVÉNY HATÁLYBALÉPÉSE ÓTA

E tanulmány arra tesz kísérletet, hogy egyrészt az Alaptörvényen alapuló alkotmánybírói gyakorlat, azon belül pedig kiemelten a bírósági eljáráshoz kapcsolódó ügyek, másrészt a rendes bíróságok közzétett ítéletei alapján átfogó képet adjon az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének és az azon alapuló alkotmánybírói gyakorlatnak a bírósági ítélkezésre gyakorolt közvetlen hatásáról. Az elemzés teljességét ugyan akadályozta több, a tanulmány vonatkozó fejezeteiben részletesen kifejtett tényező, mindenképp természetesen a bírósági gyakorlat megismerhetőségének ismert korlátai, az eredmény ennek ellenére alkalmas arra, hogy a legfontosabb folyamatokról és elvi problémákról átfogó képet kaphasson az olvasó.

1. AZ ALAPTÖRVÉNY VI. CIKK (2) BEKEZDÉSÉN ALAPULÓ ALKOTMÁNYBÍRÓSÁGI GYAKORLAT

Az Alaptörvény hatálybalépése nem hozott lényegi tartalmi változást az Alkotmánybíróság személyes adatok védelmére vonatkozó gyakorlatában, ugyanakkor a testület tárgybeli gyakorlata továbbra is bőséges maradt, és eljutott jogszabályi rendelkezés megsemmisítéséig is.

1.1. NORMAKONTROLL-ÜGYEK

A 2012 utáni első adatvédelmi tárgyú döntések áthúzódó, az Abtv. 71. § (3) bekezdése alapján benyújtott, az Abtv. 26. § (2) bekezdése szerinti alkotmányjogi panaszként fenntartott korábbi utólagos normakontroll indítványok eredményeként születtek. A 3110/2012. (VII. 26.) AB végzés [6] pontja hivatkozik¹ először egy panasz alapvető

* Ügyvéd.

¹ 3110/2012. (VII. 26.) AB végzés, [6] pont, az egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvény egésze, az információs önrendelkezési jogról és az információ szabadságáról szóló 2011. évi CXII. törvény 5. § (1) és (2) bekezdése, valamint az egészségügyről szóló 1997. évi CLIV. törvény 136. §-ával összefüggésben benyújtott alkotmányjogi panasz.

alkotmányjogi jelentőségű kérdés hiányában történt elutasításának indokaként arra, hogy Alkotmány alapján elbírált korábbi alkotmánybíróági döntései² irányadók az Alaptörvény alapján is, illetve azokat az Alkotmánybíróság kifejezetten fenntartja. Az ugyanilyen eljárásban benyújtott, az orvosi vények adatainak kezelésével összefüggő egyes jogszabályok alaptörvény-ellenességének megállapítása és megsemmisítése iránt előterjesztett alkotmányjogi panasz elutasításáról született 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat rögzíti először, hogy „[a]z Alaptörvény VI. cikke különálló bekezdésben rendelkezik a személyes adatok védelméről. Tekintettel arra, hogy a régi Alkotmány 59. § (1) bekezdés utolsó fordulata (»mindenkit megillet [...] a személyes adatok védelméhez való jog«) és az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdés első fordulata (»Mindenkinek joga van személyes adatai védelméhez«) tartalmilag megegyezik, az Alkotmánybíróság – az Alaptörvény értelmezési szabályainak keretei között – jelen ügyben is irányadónak tekintette a korábbi Alkotmányon alapuló határozatokban kifejtett elvi jellegű megállapításokat”.³

A határozat ezt tartalmilag nem módosító, azonban összefüggéseibe helyező érvelési elemként azt is kimondta, hogy „[a]z Alaptörvény az egyén-közösség közötti viszonyt az egyén közösséghez kötöttsége jegyében határozta meg, anélkül azonban, hogy annak egyedi értékét érintené. Ez következik különösen az Alaptörvény O) cikkéből és II. cikkéből. Ezért az Alaptörvény értelmezése során is fenntartható a személyes adatok védelméhez való jogot információs önrendelkezési jogként értelmező korábbi alkotmánybíróági gyakorlat”.⁴

Végül az Alaptörvény I. cikk (3) bekezdését a VI. cikk (2) bekezdésére vonatkoztatva az alapjog-korlátozással kapcsolatos kritériumokat azzal a – szintén a korábbi gyakorlat teljes intaktságát alátámasztó – megjegyzéssel tartotta fenn, hogy „az alapjog-korlátozás általános kritériumainak megjelölése tartalmazza »az elérni kívánt céllal arányosan« kitétel, amely az adatok feldolgozása terén különösképpen kötelez a célhoz kötöttségre”.⁵

Az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésére alapozott első megsemmisítést a tárgyban a képviselői utólagos normakontroll-kezdeményezést elbíráló 26/2014. (VII. 23.) AB határozat⁶ végezte el. A kezdeményező képviselők indítványukban egyebek közt *a választási eljárásról szóló 2013. évi XXXVI. törvény 2. § (4) bekezdés* második mondatát támadták, amely szerint a választópolgár az ellenőrzött ajánlóíveken szereplő személyes adatairól csak a jelölt, illetve a lista nyilvántartásba vételéről hozott határozat jogerőssé válásáig kérhetett volna tájékoztatást. Az Alkotmánybíróság a személyes adatok védelméhez való jog sérelmére tekintettel történt megsemmisítést röviden, új tartalmi követelmények kifejtése nélkül indokolta: „[A] törvény indoklása nem tartalmazta, hogy a személyes adatokhoz való alapjog korlátozásának mi

² 67/2011. (VIII. 31.) AB határozat, ABH 2011, 367–391., 36/2007. AB határozat (VI. 6.), ABH 2007, 432–456.

³ 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat [49].

⁴ 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat [50].

⁵ 3110/2013. (VI. 4.) AB határozat [51].

⁶ *Az egyes helyi önkormányzatokkal kapcsolatos törvényeknek a választásokkal összefüggő módosításáról szóló 2014. évi XXIII. törvény* és más jogszabályok ellen előterjesztett utólagos normakontroll.

az indoka. Az Alkotmánybíróság álláspontja szerint sem más alapjog érvényesülése, sem valamely alkotmányos érték védelme nem indokolja, hogy az érintett kérelmére csak a jelölt, illetve a lista nyilvántartásba vételéről hozott határozat jogerőssé válásáig lehessen tájékoztatást kérni. Mindaddig, amíg a választási iroda nem semmisíti meg az ajánlóíveket, az érintetteket – az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdése alapján – megilleti a tájékoztatás kérésí jogosultság.⁷

Az alapjogi biztos normakontroll-indítványára született meg az információs önrendelkezési jogra vonatkozó alkotmányossági követelményt megállapító 2/2014. (I. 21.) AB határozat. A határozat alkotmányos követelményként rögzítette a *nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény* 48. § (1) bekezdése alkalmazásánál, hogy „a nemzetbiztonsági szolgálat főigazgatója nem szabad belátása alapján, hanem csak akkor tagadhatja meg a tájékoztatást, ha annak teljesítése nemzetbiztonsági érdeket sértene vagy mások jogát sértené; a bíróság felülvizsgálja a főigazgató nemzetbiztonsági érdek vagy mások jogainak sérelmére mint a megtagadási döntés feltételére való hivatkozása megalapozottságát”. A testület a döntésben az ezzel ellentétes diszkrecionális hatáskört elismerő bírói gyakorlatot írta felül saját korábbi határozatait, illetve a személyes adatokról szóló tájékoztatáshoz való jogra vonatkozó törvényi rendelkezéseket alapul véve.

Jelentős ügy még a tárgyban a 3056/2015. (III. 31.) AB határozat, amely a *polgári perrendtartásról szóló 1952. évi III. törvény* 119. § (9) bekezdésének a bírósági ítéletek anonimizált szövege megismerésére vonatkozó korlátozást meghatározó rendelkezését támadó ombudsmani indítványt utasította el. Az indítvány a minősített adatot, védett adatot tartalmazó, személyállapoti perekben, valamint zárt tárgyalást követően hozott bírósági határozatok esetében a meghozott határozatot anonimizált formában sem engedő szabályt támadott, és az Alkotmánybíróság minden érintett bírósági határozat esetében szükségesnek és arányosnak látta – részben a személyes adatok védelmére való jogra tekintettel – a korlátozást. A döntés indokolása megismétli ugyan a 873/B/2008. AB határozatnak a bírósági ítéletek nyilvánosságára vonatkozó megállapításait, azonban az adatelv és az iratelv megkülönböztetése körében az alapjogi kollíziót valójában egyértelműen a közérdekű adatok megismerése kárára, így az információs önrendelkezési jog javára oldja fel. A határozat legfontosabb, bár bővebben ki nem fejtett megállapításai a személyállapoti perekben hozott határozatok megismerésének kizártságát támasztják alá azzal, hogy „[a]z ilyen határozatoknak is szükségképpen lehetnek közérdekű adat elemei, melyek bárki által történő hozzáférése elméletileg következne a közérdekű adatok megismeréséhez fűződő jogból. A kétféle adat eltérő kezelésének szükségessége, illetve közvetlenül a magánszféra körébe tartozó és különleges védelmet igénylő adatok nagyobb aránya azonban ebben az esetben indokolja az említett perekben született ítéletek (végzések) egésze kiadásának automatikus megtagadását, ugyanis a személyes, az egyén beazonosítására alkalmas adatok teljes körű anonimitása azoknak a határozatból való törlése nem minden esetben oldható meg: vagy a magánszféra sérül, vagy a közérdekűség alapja, a konkrét ügy lényegi tartalma veszik el.”⁸

⁷ 26/2014. (VII. 23.) AB határozat [56].

⁸ 3056/2015. (III. 31.) AB határozat.

Végül, bár a személyes adatok védelméhez való jogot a határozat nem is említi, a bírói gyakorlatra gyakorolt hatásában mégis kiemelendő a *Polgári Törvénykönyvről szóló 2013. évi V. törvény* 2:44. §-ában foglalt, a közéleti szereplők személyiségi jogának védelmét korlátozó szabályt részlegesen megsemmisítő 7/2014. (III. 7.) AB határozat, amelynek, mint látni fogjuk, a személyes adatok védelmével összefüggő alkotmánybírói gyakorlat személyiségi jogi perekben való bírósági értelmezése szempontjából nemcsak – sőt talán nem is elsősorban – a Ptk. érintett szabályán keresztül, hanem közvetlenül hivatkozva is jelentősége van.

1.2. BÍRÓI KEZDEMÉNYEZÉSEK

Az Alaptörvény hatálybalépése óta a VI. cikk (2) bekezdésére alapított egyetlen bírói kezdeményezést a Győri Járásbíróság bírái jegyezték a cselekvőképességet teljesen korlátozó vagy játékfüggőség, játékszenvedély miatt az ezzel kapcsolatos jognyilatkozatait érintő ügycsoport tekintetében részlegesen korlátozó gondnokság alá helyező döntésekről a bíróság által az adóhatóságnak küldendő értesítésre vonatkozóan. Figyelemre méltó, hogy az eljáró bírák eljárásukat az adatközlés teljesítése tekintetében felfüggesztve kezdeményeztek normakontrollt, valamint az is, hogy bár az indítványt az Alkotmánybíróság elutasította,⁹ az így megszületett döntés adja az eddigi legrészletesebb kifejtését az információs önrendelkezési joggal kapcsolatos, az Alaptörvényen alapuló alkotmányossági követelményeknek. Végkövetkeztetéseiben ez a határozat sem változtat semmit az Alkotmány alapján kialakított gyakorlaton, ugyanakkor a határozat [30]–[34] pontja az *információs önrendelkezési jogról és az információszabadságról szóló 2011. évi CXII. törvény* (Infotörvény) adatfogalmára aktualizálja a védendő személyes adat fogalmának meghatározását, a [43] pont pedig kifejezetten fenntartja a 65/2002. (XII. 3.) AB határozatnak a különleges személyes adatok kezelésére vonatkozó garanciáit. Mindettől függetlenül a testület többsége úgy látta, hogy a támadott törvényi rendelkezések az érintett alapjog szükséges és arányos korlátozását valósítják meg.

1.3. ALKOTMÁNYJOGI PANASZOK

A tárgyban az alkotmányjogi panaszra indult legfontosabb ügyben hozott döntés a 32/2013. (XI. 22.) AB határozat, amely alkotmányossági követelmény megállapításával zárult. A határozat szerint „a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 58. § (3) bekezdésének alkalmazása során az Alaptörvény VI. cikk (1) bekezdéséből, valamint a VI. cikk (2) bekezdéséből fakadó alkotmányos követelmény, hogy az igazságügyért felelős miniszter a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi CXXV. törvény 56. § a)–e) pontjában meghatározott titkos információgyűjtést engedélyező határozatát – a nemzetbiztonsági szolgálatokról szóló 1995. évi

⁹ 3046/2016. (III. 22.) AB határozat.

CXXV. törvény 14. §-ában, valamint az *alapvető jogok biztosáról szóló 2011. évi CXI. törvény* 18. §-ában szabályozott külső kontroll hatékonysága érdekében – indokolni köteles”.

Ez a döntés adta az első teljesebb összefoglalását az Alaptörvény alapján fenntartott alkotmánybíróági gyakorlatnak, rögzítve, hogy az „Alaptörvény az egyén-közösség közötti viszonyt az egyén közösséghez kötöttsége jegyében határozta meg, anélkül azonban, hogy annak egyedi értékét érintené. Ez következik különösen az Alaptörvény O) cikkéből és II. cikkéből. Ezért az Alaptörvény értelmezése során is fenntartható a személyes adatok védelméhez való jogot információs önrendelkezési jogként értelmező korábbi alkotmánybíróági gyakorlat.”¹⁰

Az érdemben elbírált második, az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésén alapuló alkotmányjogi panaszt a 3038/2014. (III. 13.) AB határozat utasította el. A panaszos a 26. § (2) bekezdése alapján fordult alkotmányjogi panasszal az Alkotmánybírósághoz, és indítványában a *személyszállítási szolgáltatásokról szóló 2012. évi XLI. törvénynek* a személyszállítási járműveken és az azok üzemeltetésére szolgáló létesítményekben kamerás megfigyelést engedő 8. §-a alaptörvény-ellenessége megállapítását és megsemmisítését kérte az Alkotmánybíróságtól. A testület többsége az ezen alapjog korlátozhatóságának feltételeire vonatkozó korábbi gyakorlatot felhíva nem látta megállapíthatónak a kamerás megfigyelési szabályok alapjogsértő jellegét, mivel „a megfigyelés jellegéből adódóan nyilvános, közforgalmú helyen a közforgalmú személyszállítási szolgáltatást igénybe vevő számára sérelmesen az igénybe vevő akaratától nem független, számára kedvezőtlen, jellemzően közérkölsbe ütköző, illetve jogellenes cselekmények kerülhetnek rögzítésre”. E cselekmények titokban tartása azonban magánérdek, amely a kamerás megfigyelés indokál szolgáló társadalmi érdekekkel, a bűnmegelőzés és a bűnüldözés hatékonyságának növelésével mint alkotmányos céllal szemben áll.

A kifejezetten a személyes adatok védelméhez való jogra alapozott további alkotmányjogi panaszok elvéreztek a befogadhatósági kritériumok valamelyikén: az érintettség hiányán¹¹ vagy azon, hogy nem vetettek fel elvi alkotmányos jelentőségű kérdést.¹²

Egy további, a rendes bírói gyakorlatra komoly hatással bíró ügy ennek ellenére alkotmányjogi panaszként került az Alkotmánybíróság elé. A 28/2014. (IX. 29.) AB határozattal elbírált „rendőrképmásos” ügyben az indítványozó nem e jog védelmében, hanem éppen korlátozása érdekében, a sajtószabadság sérelmére hivatkozva lépett fel. Maga a személyiségi jogi perben hozott jogerős bírósági ítéletet megsemmisítő alkotmánybíróági határozat ugyanakkor nem tartalmaz részletes érvelést a fő kérdések szempontjából az Alaptörvény IX. cikke és az azon alapuló alkotmánybíróági gyakorlat alapján eldöntött ügy adatvédelmi vonatkozásaival kapcsolatban. Az

¹⁰ 32/2013. (XI. 22.) AB határozat [88].

¹¹ Így például az *egészségügyi és a hozzájuk kapcsolódó személyes adatok kezeléséről és védelméről szóló 1997. évi XLVII. törvénynek* az elektronikus egészségügyi szolgáltatási teret létrehozó rendelkezésével szembeni, az Abtv. 26. § (2) bekezdése alapján benyújtott panaszt elbíráló 3016/2017. (II. 8.) AB végzés.

¹² 3059/2016. (III. 22.) AB végzés, a Kecskeméti Törvényszék 3.Bf.114/2015/5. számú végzése és a Bajai Járásbíróság 16.B.470/2014/3. számú végzése elleni alkotmányjogi panasz.

indokolás ebben a tekintetben csak addig jut, hogy kimondja: a fénykép- és a hangfelvétel készítése a személyes adatok védelmének hatálya alá tartozik, de ennek kapcsán további következtetéseket nem tesz.¹³

2. ALKOTMÁNYJOGI ÉRVEK A RENDES BÍRÓSÁGOK GYAKORLATÁBAN 2012 ÓTA

Az Alaptörvény hatálybalépése óta elbírált adatvédelmi tárgyú bírósági ügyek jelentős többségében a peres felek érvelésének szintjén sem jelenik meg az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésére vonatkozó hivatkozás. Ennek elsődleges oka kézenfekvő: az Infotörvény az alkotmánybírósági gyakorlattal összhangban, de annál konkrétábban, a bírósági gyakorlat számára kezelhetőbben foglalja össze a személyes adatok védelmével összefüggő garanciákat, így önálló, az Alaptörvényen alapuló érvelés az ügyek jelentős részében nyilván nem látszik célravezetőnek a peres felek számára.

Ennek alapján nem megfelelő, hogy az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésén alapuló, személyes adatokhoz kapcsolódó érdemi érvelést a közzétett bírósági határozatok közül elsősorban olyan ügyekben találunk, amelyek fő tárgyukat tekintve nem az Infotörvény alkalmazására irányulnak. Ennél érdekesebb tendencia ugyanakkor az, hogy több, elsősorban sajtóperes ítélet kifejezetten az Infotörvény tételes rendelkezéseinek kiterjesztő vagy egyenesen *contra legem* értelmezésének megalapozása érdekében fordul az alkotmányjogi érveléshez.

2.1. SAJTÓÜGYEK

A személyes adatok védelméhez való alkotmányos jogra való sikeres és sikertelen perbeli hivatkozásra is példát adnak a sajtóban Quaestor-ügyként emlegetett büntetőügyről szóló sajtóbeszámolók miatt indított, egyes esetekben részleges pernyertességgel, más esetben viszont pervesztességgel zárult személyiségi jogi perek. Az ügyek adatvédelmi vonatkozása az, hogy a perek alapjául szolgáló újságcikkekben az alperes az ügyben érintett magáncégnél dolgozó, a perben nem vitatottan közszereplői minőséggel nem rendelkező felperes nevét, korábbi munkahelyének megjelölését és Polt Péter legfőbb ügyész leányával szintén nem vitatottan fennálló, internetes közösségi oldalon tett bejegyzésében a felperes által is közzétett élettársi kapcsolatának tényét hozta nyilvánosságra.

Az ügyekben több per folyt, amelyek mindegyikében elsőfokú elutasítás született, másodfokon azonban ezek egy része a jogsértés megállapításával zárult. Ez utóbbiak közül az első jogerősen lezárt ügyben hozott ítéleteket ismertetem részletesen.¹⁴

¹³ 28/2014. (IX. 29.) AB határozat [26]. Ezzel a határozat – ahogy Dienes-Oehm Egon különvéleménye helyesen mutat rá – voltaképpen a sajtó általi adatkezelés és nyilvánosságra hozatal tekintetében tartalmilag felülbírálja a 35/2002. (VII. 19.) AB határozatot, amely a sportrendezvényeken kamerával rögzített felvételek alkotmányosságát a személyes adatok védelmére alapozva bírálta el.

¹⁴ További ügyek: Fővárosi Törvényszék, 68.P.24.319/2015/7., Fővárosi Ítéletábla 2.Pf.20.936/2016/3/II.

Az elsőfokú bíróság ítéletében¹⁵ a keresetet a maga egészében, a személyes adatok védelméhez való alapjog sérelmére vonatkozó felperesi hivatkozásra is kiterjedően elutasította. Az ítélet maga is felhívja az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdését alkalmazott jogszabályként, emellett hivatkozza – a kifejezetten a közéleti szereplői minőség és a magánélet viszonyát érintő, de a személyes adatok védelmével összefüggő konkrét érvelést nem tartalmazó 56/1994. (IX. 10.) AB határozat és 7/2014. (III. 7.) AB határozat mellett a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatot is.

Az elsőfokú bíróság mindenekelőtt azt rögzítette, hogy az Infotörvény 3. § 2. pontjára és 5. § (1) bekezdésére a felperes csak kereseti kérelme indokaként hivatkozott, határozott kereseti kérelmet azonban a magánélet és a személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogai megsértésének megállapítása és e jogok megsértése objektív jogkövetkezményeinek alkalmazása iránt terjesztett elő. Úgy tekintette ezért, hogy az Infotörvény hivatkozott szakaszaival azt a tényelődását kívánta alátámasztani, hogy a magánélet védelméhez fűződő jogai körébe milyen adatok tartoznak. Az elsőfokú ítélet megállapította, hogy a kereset tárgyává tett mindhárom írásban a felperes magánéletére vonatkozó információ kizárólag abban az aspektusban jelent meg, hogy a napvilágra került élettársi kapcsolatban lévő személynek a közvetlen munkatársa, illetve közvetlen hozzátartozója közérdeklődésre számot tartó személy volt, a közügy egyik legmeghatározóbb alakja, szereplője.

Az elsőfokú ítélet megállapította azt is, hogy mindhárom írásban való tényeket közölt az alperes; a felperes nem vitatta e párkapcsolata fennállását, éppen annak védelmében lépett fel személyiségi jogi igénnyel. Mindhárom sajtóközlemény tényyszerűen, diplomatikus stílusban, tartalmában a valóságnak megfelelően hozta nyilvánosságra a felperes párkapcsolatát. Tényként rögzítette a törvényszék azt is, hogy e magánéleti információk nyilvánosságra hozatalához az alperes nem rendelkezett a felperes hozzájárulásával, azonban azon az állásponton volt, hogy pusztán az érintett hozzájárulásának a hiánya nem jelenti azt, hogy a magánéletébe önkényes beavatkozás történt. Az ugyanis akkor válik önkényessé, ha nincs olyan közérdek, amely indokoltá teszi a magánéleti információk hozzájárulás nélküli nyilvánosságra hozatalát, a perbeli esetben pedig ez a közérdek, közérdeklődésre számot tartó esemény fennállt.

Az elsőfokú bíróság megállapítása szerint a sérelmezett cikkel az alperes nem sértette meg a felperesnek sem az információs önrendelkezési jogát, sem a magánélet védelméhez, sem pedig a személyes adatok védelméhez fűződő személyiségi jogát. A véleményszabadság és a személyiségvédelem kollíziója a perbeli esetben akként oldható föl, hogy a perbeli cikkekkel az alperes nem lépte túl a sajtószabadság, a közéleti véleménynyilvánítás alkotmányos szabadságát jelentő határát, a felperes magánéletébe való beavatkozás nem volt önkényes, indokolatlan, szükségtelen.

Az időrendben először elbírált ügyben (Fővárosi Törvényszék, 69.P.24.324/2015/4, Fővárosi Ítéletábla, 7.Pf.20.418/2016/4.) nem szerepel a VI. cikk (2) bekezdésén alapuló érdemi alkotmányossági érvelés, ugyanakkor a másodfokú döntés az Emberi Jogok Európai Bírósága esetjogára alapozva áttekintette a felperes által a közösségi hálón közzétett képekre vonatkozó információkat, illetve a felperes sportegyesületi tisztségének nyilvánosságra hozását a személyes adatokhoz való jogot sértőnek, minden más, az alább elemzett ítéletekben szereplő személyes adat közzését pedig jogszerűnek ítélte.

¹⁵ Fővárosi Törvényszék, 68.P.24.320/2015/5.

A másodfokú bíróság ítélete¹⁶ az elsőfokú ítéletet megváltoztatva megállapította, hogy a felperes nevének és korábbi munkahelyének mint személyes adatnak a közlése a felperes személyes adatok védelméhez való jogát sértette, az alperest a további jogsértéstől eltiltotta, és kötelezte arra, hogy magánlevél formájában fejezze ki sajnálkozását az elkövetett jogsértésért, sérelemdíjat ugyanakkor nem ítelt meg. A másodfokú döntés ugyan részletes alkotmányjogi érvelést – az elsőfokú ítélettel ellentétben – nem tartalmaz, azonban az utóbbi által feltárt alkotmányjogi érvelési kereten belül maradva jut eltérő eredményre az alapjogsértés fennállása tekintetében.

Az ítéletábrai ítélet szerint a felperes helytállóan mutatott rá arra, hogy ezzel a közösségi oldalak használatát nem lehet akként értelmezni, hogy a magánéleti vonatkozások szabad, illetve eltérő célú felhasználásához ráutaló magatartással hozzájárult volna. Ugyanakkor nem hagyható figyelmen kívül az, hogy az alperes a felperes – általa sem vitatottan valós – magánéleti vonatkozásairól közügyek megvitatásához kapcsolódóan adott tájékoztatást.

A szükségesség és arányosság tesztjén ugyanakkor a Fővárosi Ítéletábra ezen ítélete szerint „nem ment át” a felperes nevének és korábbi munkahelyének nyilvánosságra hozatala. A másodfokú bíróság megítélése szerint ugyanis e védett adatok nyilvánosságra hozatala nélkül is eleget tudott volna tenni tájékoztatási kötelezettségének. A perbeli esetben a tudósítás a célját úgy is elérhette volna, hogy a felperes nevének és korábbi munkahelyének említése nélkül, anonimizált formában tárja fel az érintett személyek között – egy magánéleti kapcsolat folytán – fennálló összefüggést. A korábbi munkahely megjelölése pedig a perbeli cikkek témáját, az azok által feltárni szándékozott összefüggéseket tekintve olyan távoli kapcsolódást mutat, amely a közzététel szükségességét és arányosságát már nem igazolja.

Nagyobbrészt azonos tényállás és tartalmilag azonos elsőfokú ítélet¹⁷ után éppen ellenkező következtetésre jutott e mérlegelés során ugyanaz a másodfokú bíróság azonos felperes egy másik keresetében.¹⁸ A tényállásban rögzített egyetlen különbség az ügyek között az, hogy ebben a perben a jogerős ítélet releváns körülményként rögzíti, hogy a támadott cikk közlésekor „más sajtóközlés eredményeként a [felperes] neve már közismertté vált”. Az elsőfokú elutasítást helybenhagyó döntés azonban nem ezen, hanem a fent ismertetett döntésekkel ellentétes elvi állásponton alapul.

Az ítélet részletesnek mondható alkotmányjogi érvelést tartalmaz, az indokolás nem is az Infotörvény tételes szabályaiból, hanem a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatból indul ki. A végül elvégzett arányossági mérlegelést úgy helyezi bele e keretbe az indokolás, hogy a magánülethez való jog és az információs önrendelkezési jog tekintetében rögzíti: azok teljes érvényesülése „bizonyos körülmények között korlátozható. Ilyen korlátozó tényező lehet egyes alkotmányos alapjogok érvényesülése, melyet az Alaptörvény az I. cikk (3) bekezdésében enged, és hasonló szabályozást tartalmaz az Infotörvény 6. § (1) bekezdésének b) pontjában.”¹⁹

¹⁶ Fővárosi Ítéletábra, 2.Pf.20.597/2016/3/II.

¹⁷ Fővárosi Törvényszék, 68.P.24.318/2015/8.

¹⁸ Fővárosi Ítéletábra, 32.Pf.20.992/2016/5.

¹⁹ Az Infotörvény 6. § (1) bekezdésére vonatkozó hivatkozás ebben az összefüggésben egyébként nem problémamentes. Ennek b) pontja ugyan valóban arányossági mérlegelést ír elő abban az esetben, ha

Ugyanakkor a döntés abban is elszakad az Infotörvény tételes szabályaitól és részben az Alkotmánybíróság azokat megalapozó szabályaitól is, hogy a mérlegelést – anélkül, hogy ezt kifejezetten jelezné – valójában az Emberi Jogok Európai Bíróságának a felperesi fellebbezésben egyébként hivatkozott gyakorlatára alapozza. Azt rögzíti ugyanis, hogy „a perbeli jogvita elbírálása során mindenek előtt vizsgálni kellett, hogy a felfedett információk általában a felperes magánéletéhez tartozó információk-e, azokról jogosult-e akként rendelkezni, hogy azokat mások ne ismerhessék meg”. E különbségtétel eredményeként a volt és a jelenlegi munkahelyet az egyén intim szférájába nem tartozó adatnak tekintette az ítéletábra, a felperes Miniszterelnökségen betöltött osztályvezetői beosztását közérdekből nyilvános adatként azonosította, míg az érzelmi összetartozást kifejező élettársi kapcsolatot a felperes magánéletéhez tartozónak tekintette.

E különbségtételek elismerése mellett is fenntartotta az ítélet az elsőfokú bíróság azon következtetését, hogy a magánélet körébe tartozó élettársi, valamint a nem állami cégnél fennálló munkahelyi kapcsolat nyilvánosságra hozatala kizárólag a közügyek megvitatása körében merült fel, és az indokolt volt, mivel a Quaestorbotrányal összefüggő közéleti vita keretei között a felperes személyes adatainak, kiemelten a nevének és élettársi kapcsolatának nyilvánosság elé tárása lényegi információkat jelentett. A bíróság mérlegelése alapján tehát a felperes nevének közlése a legfőbb ügyész személyes érintettségét felvető vélemény tényalapjának igazolhatósága, az információ hitelének ellenőrizhetősége, a közügyet érintő vita szabad folytatása érdekében szükséges volt.

Tartalmilag egyetelműen a „Quaestor-ügyek” mellé kívánkozik a sajtóban „az ózdi fojtogató” ragadványnevet kapó felperes személyiségi jogi pere. Az ítéletekben megállapított tényállás szerint az alperesi sajtótermékek, valamint médiatartalom-szolgáltatók a felperes több mint egy évtizeddel korábbi, büntetőjogi felelősség megállapításával és hosszabb börtönbüntetés kiszabásával zárult büntetőügyeinek részleteiről számoltak be annak apropóján, hogy a büntetett előlethez fűződő hátrányos jogkövetkezmények alól egyébként már mentesült felperes egy szinitanoda szervezőjeként ismét a nyilvánosság elé lépett. A felperes a keresetét részben a személyes adatok védelméhez való jogának sérelmére, a különleges személyes adatnak minősülő bűnügyi személyes adatok jogellenes kezelésére alapozta. Az ügy első²⁰ és másodfokon²¹ is a vonatkozó kereseti követelések elutasításával zárult, és a jelen tanulmány szempontjából érdekes alkotmányjogi érvelést – lényegében egyező tartalommal – mindkét ítélet, továbbá a Kúria felülvizsgálati eljárásban meghozott döntése²² is tartalmazza.

az adatkezelő vagy harmadik személy jogos érdekének érvényesítése céljából szükséges az adatkezelés, azonban ez az adatkezelési jogalap csak abban az esetben alkalmazható, ha az érintett hozzájárulásának beszerzése lehetetlen vagy aránytalan költséggel járna, és még ekkor is törölni kell a személyes adatot, ha az Infotörvény 21. § (1) bekezdés a) pontja alapján az érintett az adatkezelés ellen tiltakozott. Az ítélet tehát ezzel az érveléssel jelentősen túllépett a törvényszöveg által adott mérlegelési lehetőségen.

²⁰ Fővárosi Törvényszék 25.P.22.268/2013/43.

²¹ Fővárosi Ítéletábra 2.Pf.20.482/2015/9/II.

²² Pfv.IV.21.051/2016/5.

Már az elsőfokú bíróság is a sajtószabadsággal kapcsolatos alkotmányossági követelményekre és a konkuráló érdekek mérlegelésére alapozta a kereset elutasításáról szóló döntést, megállapítva, hogy a cikkek lényegi közlése az volt, hogy a felperes korábban színtanodát szervezett, próba közben megölt egy fiatal lányt, majd később is felelőségre vonták hasonló magatartás miatt, és újra színművészetet kívánt tanítani. Ezzel összefüggésben „annak megisméltése, hogy a felperest korábban milyen bűncselekményért ítélték el, és milyen elkövetési magatartást tanúsított, nem volt jogszabálysértőnek tekinthető”, így a bűnügyi személyes adatok felidézése nem sértette sem a személyes adatok védelméhez, sem a magánélethez fűződő személyiségi jogot.

A jogerős döntés érvelése szerint „a jelentős súlyú bűncselekmények elkövetése és következményei közérdeklődésre tarthatnak számot, és ilyen esetekben a sajtószabadság érvényesülésének kell elsőbbséget biztosítani. Kiemelt súlyú bűncselekménnyel kapcsolatos eseményekről a sajtó beszámolhat, és ennek során az érintett nevét és egyéb személyes adatát is feltüntetheti a személyes adatok védelmére vonatkozó szabályok megsértésére vonatkozó következmények alkalmazása nélkül. A jelen esetre vonatkoztatva a jogerős ítélet kifejtette, hogy a felperesnek a színészképzéssel kapcsolatos ismételt nyilvánosság elé lépése olyan esemény, amelyről a sajtó okkal számolt be figyelemfelhívó jelleggel, mivel a felperes ilyen tevékenysége az ismert események alapján mások számára riasztó és veszélyt rejt magában. Ezek az összefüggések nem tették indokolatlanná az alperesi médiában a felperes megnevezését és a hozzá köthető bűncselekmények, büntetőeljárások és büntetések ismételt közlését. Ez az ismételt közlés nem volt cél nélküli, mert jelentős társadalmi érdek fűződik a felperes sajtá magá által hirdetett tevékenységével kapcsolatban ahhoz, hogy hasonló jellegű tevékenysége során történtek megismerhetők, feleleveníthetők legyenek.”

A felperes felülvizsgálati kérelmében hivatkozta a személyes adatok védelmére vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatot, azzal, hogy nem vitatottan bűnügyi személyes adatait közölték az alperesek az ő hozzájárulása nélkül, így nem lát lehetőséget az Infotörvény rendelkezéseinek felülírására. A felperes külön is hivatkozott a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatra.

A Kúria a jogerős ítéletben megjelenő állásponttal egyetértve az Infotörvény szabályainak és a személyes adatok védelmére vonatkozó alkotmánybírói gyakorlatnak ezt az értelmezését az Alkotmánybíróság sajtószabadsággal kapcsolatos ügyekben kialakított újabb gyakorlatára, és ezen belül különösen a 7/2014. (III. 7.) AB határozatra és a 28/2014. (IX. 29.) AB határozatra figyelemmel nem tartotta helytállónak az ügyben. A bíróságok kimondták, hogy az Alkotmánybíróság „ismeri, sőt hangsúlyozza az ügynevezett érdekösszemérés szükségességét, vagyis a jelen esetben azt, hogy a véleménynyilvánítás szabadságához, sajtószabadsághoz fűződő jogok minősülnek erősebbnek, vagy a felperes egyéni személyiségi jogai. [...] [A] konkrét esetben a véleménynyilvánítás szabadsága, a közvélemény tájékoztatása, a közérdeklődést is kiváltó eseményről elsőbbséget élvez a felperes egyéni személyiségi jogaival szemben.”²³

A Kúria emellett a jogerős ítélet megállapításai közül azt is megerősítette, hogy „az Alkotmánybíróság gyakorlata, de különösen az annak alapját képező Emberi Jogok

²³ Pfv.IV.21.051/2016/5. [37].

Európai Bíróságának gyakorlata alapján – figyelemmel az Infotv. 6. § (1) bekezdés b) pontjára is – egyfajta érdekösszemérés szükséges, amely eredményeként a konkrét esetben a közügyek szabad vitatásának, a tájékoztatásnak és a figyelemfelhívás lehetőségének kell elsőbbséget élveznie még az adatvédelemmel szemben is”.²⁴

Szintén érdemi alkotmányjogi érvelést bíráltak el az eljáró bíróságok egy kistelepülési polgármester felperesnek az orvosi praxisával összefüggő újságcikk kapcsán első²⁵ és másodfokon²⁶ is jogerősen megnyert személyiségi jogi perében. Itt a személyes adatok védelméhez való jog sérelmét egyebek között az valósította meg, hogy az alperes a felperes elleni büntetőeljárás során keletkezett ítéletet bemutatta a felperes kezelése alatt állt beteg halálával kapcsolatos közléseivel összefüggésben, és így a felperes személyét beazonosíthatóvá tette.

Az alperes fellebbezésében e körben arra hivatkozott, hogy a 873/B/2008. AB határozatban foglaltak, valamint a Nemzeti Adatvédelmi és Információszabadság Hatóság joggyakorlata alapján a jelentős közérdeklődésre számot tartó bűncselekménnyel kapcsolatban indult eljárások estén a médiaszolgáltató jogosult a vádlott teljes neve, a bűncselekmény, valamint a kiszabott büntetés közlésére. A másodfokú bíróság azonban – anélkül, hogy e körben a különleges személyes adatok kezelésére vonatkozó törvényi szabályokon kívül más jogforrást hivatkozott volna, ahogy egyébként az elsőfokú döntés sem tette – ezt azzal utasította el, hogy „a perbeli tragédia nem tekinthető közérdeklődésre számot tartó esetnek, nem fogadható el az az alperesi érvelés, miszerint tájékoztatási kötelezettségének tett eleget, a közérdeklődésre számot tartó kérdések, információk bemutatásával. [...] Az alperes a büntetőeljárásról való tudósításra kétséget kizáróan jogosult, azonban azt nem kapcsolhatja össze a felperes egyéb személyes adataival, érintetti hozzájárulás nélkül.”

2.2. EGYÉB SZEMÉLYISÉGI JOGI PEREK

Formailag sajtópernek is tekinthető, tartalmilag azonban meglehetősen speciális az az ügy, amelyben egy nagyközség volt jegyzője érvényesített igényt személyiségi jogi jogsérelem miatt az őt foglalkoztató önkormányzattal és annak lapjával szemben azért, mert utóbbi a fegyelmi ügyében született iratok egy részét nyilvánosságra hozta. Az elsőfokú bíróság ítéletében²⁷ megállapította, hogy a fegyelmi határozat teljes terjedelmében, annak indokolásával együtt történt közzététele a felperes személyes adataival összefüggő jogsértést valósított meg.

Az ítélet részletes, bár némileg lezáratlan alkotmányjogi érveléssel alapozza meg ezt a következtetést. Mindenekelőtt rögzíti a VI. cikk (2) bekezdése tartalmi azonosságát az Alkotmány 59. § (1) bekezdésével, valamint hivatkozza a 60/1994. (XII. 24.) AB határozat átláthatósági követelményeit, továbbá utal arra, hogy a közhatalmat gyakorlóknak és a politikai közélet résztvevőinek magánszférája a köztevékenységük-

²⁴ Pfv.IV.21.051/2016/5. [38].

²⁵ Fővárosi Törvényszék, 19.P.20.138/2013/32.

²⁶ Fővárosi Ítéletábla, 2.Pf.20.787/2015/4/II.

²⁷ Budapest Környéki Törvényszék, 22.P. 20.065/2015/19.

kel összefüggő részében korlátozott. Rögzíti azt is, hogy mindebből eredően a jegyző megbízásával, a megbízásának megszűnésével, továbbá annak okaival kapcsolatos egyes személyes adatok is közérdekből nyilvános adatnak minősülnek.

A törvényi célhoz kötöttségi követelményre alapozva azonban az ítélet azt rögzíti, hogy a fegyelmi határozatban és az eljárásban megjelenő személyes adatok tehát csak annyiban lehetnek közérdekből nyilvánosak, amennyiben a polgárok megfelelő tájékoztatásához elengedhetetlenül szükségesek. A bíróság mérlegelése szerint azonban a célhoz kötöttség elve akkor valósul meg teljes mértékben, ha a felperesre vonatkozóan a közlés tartalma arra korlátozódik, hogy az önkormányzat képviselő-testülete a felperest a közszolgálati jogviszonyából eredő kötelezettségei vétkes megszegése miatt hivatalvesztés fegyelmi büntetéssel sújtotta. Ezt meghaladóan személyes adatok az ítélet alapján a felperes hozzájárulása nélkül nem voltak nyilvánosságra hozhatók. Azt ugyanakkor nem rögzíti a bíróság, hogy az előzőekben felhívott alapelvek alapján miért éppen itt húzta meg a határt, bár az ügy tényállása szerint az szerepet játszhatott a nyilvánosság szűkebb körének kijelölésében, hogy a jegyző felmentése utóbb jogellenesnek bizonyult.

Ugyan nem az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének tartalmához kapcsolódó, de érdemi alkotmányossági kérdést érint az a személyiségi jogi per, amelyet egy körözési nyilvántartásban „benne felejtett” felperes indított és nyert meg a jogalap, de vesztett el a vagyoni igény tekintetében első²⁸ és másodfokon,²⁹ majd a Kúria előtt is³⁰ az Országos Rendőr-főkapitánysággal szemben. Az ügyben a felperes az elfogását követően is szerepelt az adatbázisban, és ebben az időszakban tették közzé a sajtóban fényképét és nevét a körözötték „Top 21” listáján. A bíróságok megállapították ugyan a jogsértést, azonban érdemi felperesi bizonyítás hiányában kártérítést nem állapítottak meg a felperes számára. Ebben a körben a Kúria döntése a 34/1992. (VI. 1.) AB határozatot értelmezve erősíti meg a bírói gyakorlatnak azt a régi Ptk.-n alapuló elemét, amely szerint a nem vagyoni kártérítés csak lehetséges következménye a személyiségjog-sértésnek a személyes adatok védelmével összefüggő jogsértés esetén is. A Kúria egyben megerősítette a jogerős ítéletnek azt a következtetését is, hogy a felperes esetleges elhelyezkedési nehézségeit nem az alapozta meg, hogy – viszonylag rövid ideig – megalapozatlanul szerepelt a körözési listán, hanem az a körülmény, hogy a saját felróható magatartása következményeként büntetett előéletű személynek minősült.

Házkutatások jogszerűségével összefüggő személyiségi jogi perekben az eljáró bíróságok több esetben³¹ hivatkozzák a 42/1993. (VI. 30.) AB határozatot, azonban e hivatkozások nem mennek túl azon, hogy rögzítsék: az állami büntetőigény érvényesítésének keretétől szolgáló büntetőeljárás folyamata szükségképpen együtt jár az egyén alapvető alkotmányos jogainak, így a magántitok és a személyes adat védelméhez való jogának a korlátozásával is. Egyebekben ezek a döntések a kényszerintézkedés elrendelésének törvényi feltételei vizsgálatán nem mennek túl, azaz az alkotmá-

²⁸ Fővárosi Törvényszék, 33.P.25.307/2012/3.

²⁹ Fővárosi Ítéltábla, 2.Pf.21.007/2013/6.

³⁰ Kúria, Pfv.IV.20.776/2014/3.

³¹ Lásd pl. Budapest Környéki Törvényszék, 12.P.22.305/2012/40.

nyosságai érvelés lényegében csak a személyes adatok védelmével összefüggő felperesi igények formai kezelésére szolgál.

Részben adatper, részben személyiségi jogi per az az ügy, amelyben a magánszemély felperes a házi orvosával szemben érvényesítene személyiségi jogi igényt egyebek közt az általa felírt vényeken szereplő téves BNO-kódok, betegadatainak jogellenes kezelése, valamint az általa a róla kezelt adatokról szóló tájékoztatáskérések nemteljesítése miatt. A keresetet teljes egészében elutasító elsőfokú ítélet³² ezeket a felperesi igényeket részben a kereseti követelés határozatlansága miatt, részben pedig azon az alapon utasította el, hogy a tartalmilag téves adatkezelés az adatok pontosítására tekintettel – részben a pertől függetlenül – megszűnt.

A másodfokú döntés³³ azonban a személyes adatok védelmével összefüggő személyiségi jogi igények elbírálása vonatkozásában hatályon kívül helyezte az ítéletet, és az elsőfokú bíróságot új eljárásra utasította. Az Infotörvényt az alkotmánybírósági gyakorlatra tekintettel hivatkozó törvényszéki döntésben megállapította, hogy a személyes adatok kezelésére vonatkozó tájékoztatási igény teljesítésének elmaradása, illetve a téves adatok késedelmes javítása miatt bekövetkezett jogsértés következményeinek feltárása körében az elsőfokú bíróság nem tett eleget a tényállás feltárására vonatkozó kötelezettségének, továbbá elfogadta azt a felperesi érvelést, amely szerint amennyiben a jogsértés megvalósult, önmagában az adatok időközbeni javítása vagy törlése nem teszi azt meg nem történtté.

2.3. ADATPEREK

Egyetlen olyan nem személyiségi jogi per indult az Infotörvény alapján a közzétett ítéletek szerint, amelyben azonosítható a peres felek részéről a VI. cikk (2) bekezdésén alapuló adatvédelmi alkotmányossági érvelés. Az ügyben a Magyar Nemzeti Vagyonkezelő Zrt. (MNV) tulajdonosi joggyakorlási körébe tartozó gazdasági társaság volt foglalkoztatottja perelte az MNV-t egyebek közt azért, hogy az adjon tájékoztatást arról, hogy a felperes volt munkáltatójánál az alperes által lefolytatott tulajdonosi ellenőrzés következtében milyen személyes adatait kezeli, továbbá közölje az adatkezelés célját, jogalapját, időtartamát, az adatfeldolgozó nevét, címét, azt, hogy a kezelt adatokat kik és milyen célból kapták meg. Az elsőfokú³⁴ és a jogerős³⁵ ítélet e kereseti kérelmet az alperes adatkezelői minőségének hiányában elutasította, majd felülvizsgálati kérelmében a felperes e körben az időközben hatályba lépett Alaptörvény 6. cikk (2) bekezdésében foglalt rendelkezések sérelmére is hivatkozott. A Kúria az ügyben még alkalmazandó, *a személyes adatok védelméről és a közérdekű adatok nyilvánosságáról szóló 1992. évi LXIII. törvény* rendelkezéseinek értelmezésével, ugyanakkor érdemi alkotmányjogi érvelés nélkül bírálta felül a jogerős döntést és kötelezte az alperest a kért adatok kiadására.

³² Tatabányai Törvényszék, 13.P.21.264/2014/41.

³³ Győri Ítéletábra, Pf.V.20.098/2015/15/I.

³⁴ Fővárosi Bíróság, 22.P.27.862/2010.

³⁵ Fővárosi Ítéletábra, 2.Pf.21.589/2011/3.

2.4. BÜNTETŐÜGYEK

A közzétett bírósági határozatok között egyetlen olyan ügy azonosítható, amelyben a bíróság kifejezetten vizsgálta (és meg is állapította) az Alaptörvény VI. cikk (2) bekezdésének sérelmét az információs önrendelkezési joggal összefüggésben. Az ügyben a rendőrként dolgozó terhelt a volt barátnőjére vonatkozóan kért le adatokat a lakcímnyilvántartásból és a „Robotzsaru” rendszerből, a megállapított tényállás szerint rendszeresen, és egyértelműen a sértett magánéletének feltérképezése (de még a vádlotti védekezés szerint is „nosztalgiazás”) céljából. A jogerős ítélet³⁶ azzal állapítja meg az ügyben a hivatali visszaélés folytatólagos elkövetését, hogy „a vádlott a korábban a vele a kapcsolatot már megszakító volt barátnője magánéletét térképezte fel, illetve mivel ugyanolyan típusú adatokat időközönként újra és újra lekérdezett, ezért megállapítható, hogy nem csupán feltérképezte, hanem folyamatosan figyelemmel is kísérte [a lekérdezett] magánéletét. Tevékenysége egyértelműen sértette volt barátnőjének a Magyarország Alaptörvénye 6. cikkében kifejtett a magán- és családi élet, valamint személyes adatai védelméhez fűződő jogát.” Az Alaptörvényre való hivatkozásnak az ad súlyt az ítéleten belül, hogy ezzel alapozza meg a bíróság a tényállás elhatárolását attól a korábbi ügytől, amelyben egy ismerős név alapján, pusztán kíváncsiságból megvalósított törvénytörtő lekérdezés kapcsán a bíróság nem tartotta megállapíthatónak ugyanezen büntetőtényállás alapján az elkövető bűnösségét.³⁷

3. KÖVETKEZTETÉSEK

Az ügyek sokféleségére tekintettel egységes tartalmi konklúziót lehetetlen levonni az elemzett döntésekből, az Alkotmánybíróság és a rendes bíróságok gyakorlata közötti kapcsolat általános jellemzőiről viszont megalapozottan tehető általános megállapítások.

A legfontosabb tanulság az, hogy az Alaptörvény VI. cikkére alapozott ügyféli (terhelti) érvelések vagy az adatvédelmi tárgyú alkotmánybírósági gyakorlatra alapozott ítéleti indokolások az összes – és a közzétételt megalapozó bírósági szintig amúgy sem mindig eljutó – adatvédelmi vonatkozású ügynek csak a töredékében jelennek meg. Ezeknek a perbeli vagy ítéleti érveléseknek a jelentős része is csak kiegészítő jelleggel, az Infotörvényből amúgy is következő konklúzió megerősítésére használja az alkotmányossági szálát, és jellemzően megmarad a VI. cikk (2) bekezdésére vonatkozó formai hivatkozásnál és az alapvető adatvédelmi alkotmányossági követelményeket kibontó meghatározó alkotmánybírósági határozatoknál, leginkább természetesen a 15/1991. (IV. 13.) AB határozatnál.

A közzétett bírósági ítéletek között nem volt fellelhető olyan, amelyik az Alkotmánybíróság 2012. január 1-je után hozott, kifejezetten adatvédelmi tárgyú határozatait tételesen hivatkozta volna. Ugyanakkor viszont az újabb alkotmánybír-

³⁶ Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, 6.Kbf.115/2015/5., elsőfokú ítélet: Győri Törvényszék Katonai Tanácsa, Kb.I.1/2015/15.

³⁷ Fővárosi Ítéltábla Katonai Tanácsa, 6.Kbf.26/2015/5.

sági gyakorlat legfontosabb, az Alkotmányon alapuló döntések tartalmi fenntartására vonatkozó eleme külön hivatkozás nélkül is több bírósági ítéletben megjelenik.

A bíróságok szemmel láthatóan maguk sem keresik különösebben az alkotmányosági problémákat ebben az ügycsoportban, az legalábbis sokatmondó, hogy a mindig gazdag adatvédelmi alkotmánybírói gyakorlatból mindössze egyetlen, az Alkotmánybírók által elbírált ügy indult bírói kezdeményezésre. Sem ez, sem az alkotmányjogi érvelés viszonylagos ritkasága nem jelez azonban feltétlenül problémát álláspontom szerint, hiszen a jogterületre a vizsgált időszakban nagyfokú állandóság és a magyar jogrendszerben ritkán megfigyelhető kiszámíthatóság volt jellemző. Egyszerűbben fogalmazva: az ügyek szinte mindegyikében önmagában az Infotörvény alapján is lehetett tartalmilag mindenben alkotmánykonform döntést hozni.

A legfigyelemreméltóbb tendencia ugyanakkor a sajtóközlésekkel összefüggő adatvédelmi alkotmányjogi érvelésnek az Alkotmánybírók két jelentős 2014-es, a közügyek vitatását és a közszereplők személyiségvédelmét érintő döntésének tartalmilag ugyan alkotmánykonform, azonban dogmatikájában még nem különösebben kimunkált hatása a kúriai és fővárosi ítélőtáblai ítéletekre. Itt azzal a helyzettel állunk szemben, hogy az alapvetően a strasbourgi gyakorlatot követő újabb, a személyiségi jogok közt a személyes adatok védelméhez való jog esetében is a hozzájárulás abszolutizálása helyett egyedi ügyekben megvalósuló értékmérlegelést követő irányához nem kapcsolódott alkotmánybírói alkotmányértelmezés a két, ellentétes irányú követelményrendszer összehangolása érdekében. Így ezt az egyedi ügyeket eldöntő bíróságok kénytelenek pótolni úgy, hogy ezzel egyben túl is lépnek az Infotörvény zárt, valójában az ügyekre illő kivételt vagy mérlegelési szabályt nem tartalmazó rendelkezésein.

Ez utóbbi probléma ugyan jelenleg speciálisnak látszik, és nincs a sajtóügyeken kívüli hatása, azonban azért lehet tanulságos az alkotmánybírói és a rendes bírósági gyakorlat további fejlődése szempontjából is, mert a fentebb említett nagyfokú állandóság az általános adatvédelmi rendelet³⁸ 2018 májusától kezdődő közvetlen alkalmazásával még akkor is a múlté lesz, ha a hazai törvényalkotó az addig hátralevő hónapokban esetleg kísérletet tesz a magyar adatvédelmi követelményrendszer viszonylagos zártságának kapcsolódó törvényalkotással való megőrzésére. Az mindenestre bizonyos, hogy a jövőben a magyar bírák jóval gyakrabban találkozhatnak majd ezen a jogterületen is a jogszabályszöveg nyelvtani értelmezésével fel nem oldható problémákkal, ennek során pedig egy alapjog esetében nagyon mást, mint az Alkotmánybírók gyakorlatát, nem vehetik alapul.

Az eredeti megjelenés helye:

Az Alaptörvény érvényesülése a bírói gyakorlatban III.

Alkotmányjogi panasz – az alapjog-érvényesítés gyakorlata

(Budapest: HVG-ORAC 2019) 265–281.

³⁸ Az Európai Parlament és a Tanács (EU) 2016/679 rendelete (2016. április 27.) a természetes személyeknek a személyes adatok kezelése tekintetében történő védelméről és az ilyen adatok szabad áramlásáról, valamint a 95/46/EK rendelet hatályon kívül helyezéséről (általános adatvédelmi rendelet).